

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br. 14/153

Datum: 26.07.2023

Na osnovu člana 92. stav 4. i člana 93. stav 4. Ustava Republike Kosovo, člana 8. Zakona br. 08/L-117 o Vladi Republike Kosovo, člana 4. Uredbe br. 02/2021 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava, izmenjene i dopunjene Uredbom br. 04/2021 i Uredbom br. 03/2022, u skladu sa članom 19 Pravilnika o radu Vlade Republike Kosovo br. 09/2011, Vlada Republike Kosovo, na sednici održanoj 26 jula 2023. godine, donosi:

ODLUKU

1. Usvaja se Koncept-dokument za oblast zaštite prirode.
2. Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture i druge nadležne institucije dužni su da sprovedu ovu odluku, u skladu sa Pravilnikom o radu Vlade.
3. Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Albin KURTI

Premijer Republike Kosovo

Dostavlja se:

- Zamenicima premijera
- Svim ministarstvima (ministrima)
- Generalnom sekretaru KP-a
- Arhivi Vlade

**Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government**

*Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Životne Sredine, Planiranje i Infrastruktura
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure*

NACRT KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

Pripremlilo Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture

Departman za zaštitu životne sredine i voda

Juni, 2023

Skraćenice	Error! Bookmark not defined.
Sažetak koncept dokumenta	Error! Bookmark not defined.
Uvod	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 1: Definisanje problema	Error! Bookmark not defined.
1.1. Institucionalni i pravni okvir	Error! Bookmark not defined.
1.2. Opis i definicija glavnog pitanja/problema	9
1.3. Efekti	1
1.4. Uzroci	Error! Bookmark not defined.
1.5. Zainteresovane strane na osnovu definicije problema	Error! Bookmark not defined.
1.6. Takođe opišite da li je Koncept dokument vezan za implementaciju asquis -a EU	Error!
Bookmark not defined.	
Poglavlje 2: Svrha i ciljevi	36
2.1. Svrha	36
2.2. Ciljevi	36
Poglavlje 3: Opcije	37
3.1: Opcija bez promene	Error! Bookmark not defined.
3.2: Opcija za poboljšanje implementacije sa dopunama i zakonskim izmenama	Error!
Bookmark not defined.	
3.3: Usvajanje novog zakona o zaštiti prirode	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja	40
4.1: Izazovi sa prikupljanjem podataka	40
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije	41
Poglavlje 6: Poređenje opcija	42
6.1: Planovi implementacije za različite opcije	44
6.2: Tabela poređenja sa sve tri opcije	45
Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci	46
7.1: Odredbe za praćenje i ocenjivanje	Error! Bookmark not defined.
Aneks 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja	Error! Bookmark not defined.
Aneks 2: Obrazac za procenu društvenih uticaja	Error! Bookmark not defined.
Aneks 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu	Error! Bookmark not defined.
Aneks 4: Obrazac za procenu uticaja osnovnih prava	Error! Bookmark not defined.

Skraćenice

MŽSPPI	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
AZŽSK	Agencija za zaštitu životne sredine Kosova
KP	Kancelarija premijera
MIPT	Ministarstvo industrije, preduzetništvo i trgovine
MFT	Ministarstvo finansija i transfera
MALS	Ministarstvo administracije lokalne samouprave
MPŠRR	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
EU	Evropska unija
ARR	Agencija za rodnu ravnopravnost
ASK	Agencija za statistiku Kosova
NPISSP	Nacionalni program za implementaciju SSP
NPR	Nacionalni plan razvoja

Sažetak koncept dokumenta

Opšte informacije	
Nslov	Koncept dokument za oblast zaštite prirode
Nedležna Ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture - MŽSPPI; Odeljenje za zaštitu životne sredine i voda; Odsek za zaštitu prirode
Kontakt osoba	Miradije Gërguri; Br. telefona: 200 33 221
NPR	Nacionalni plan za razvoja Vlade Republike Kosovo 2023-2025
Strateški prioritet	Program Vlade Republike Kosovo 2021-2025 2.12. Životna sredina i prostorno planiranje 2.12.4 Zaštita prirode i biodiverziteta Strategija i Nacionalni plan razvoja 2030 Nacionalni plan za održivi ekonomski razvoj 2023-2025 Čista životna sredina i stub: I. Razvoj i bolje korišćenje prirodnih resursa 3.7 Upravljanje i održivo korišćenje šumskih resursa i zaštita biodiverziteta

Odluka	
Glavni problem	Zaštita i očuvanje prirode naišla je na izazove tokom primene važećeg zakona o zaštiti prirode, identifikovane su nedostaci i potreba za usklađivanjem sa nekim zakonima drugih sektora koji imaju uticaja u oblasti zaštite prirode. Neke odredbe se smatraju nepotrebnim, posebno veliki broj dozvola i licence koje će moći da se pojednostave, spoje, pa čak i eliminišu, kao i potreba za transpozicijom i usklađivanjem sa direktivama EU za staništa, ptice i zoološke vrtove.
Rezime konsultacija	Tokom međuresorskih konsultacija o konceptu predmetnog dokumenta... Period javnih konsultacija na MŽSPPI onlajn platformi za javne konsultacije bio je od...
Predložena opcija	Predložena opcija 3.3 je: Izrada novog Nacrta zakona o zaštiti prirode

Glavni očekivani uticaji	
Budžetski uticaji	Izrada zakona o zaštiti prirode imaće uticaj na budžet i biće sprovedena u okviru trenutnih budžetskih ograničenja MŽSPPI.
Ekonomski uticaji	U ovoj kategoriji se ne očekuju relevantni uticaj.
Društveni uticaji	Izrada Zakona o zaštiti prirode će uticati na poboljšanje stanja prirode

Utjecaji na životnu sredinu	Izrada Zakona o zaštiti prirode imaće uticaj na zaštitu i očuvanje prirode i biodiverziteta.
Međusektorski uticaji	Izradom Zakona o zaštiti prirode imaće međusektorskih uticaja, jer Zakon predviđa veću saradnju u cilju njegove primene na nacionalnom nivou za zaštitu prirode.
Administrativne naknade za preduzeca	
Test NVŽS	

Sledeći koraci	
Kratoročni	Nakon usvajanja ovog koncept dokumenta od strane Vlade Republike Kosovo, formiraće se nova radna grupa od strane MŽSPPI, u saradnji sa svim zainteresovanim stranama, koja će započeti rad na implementaciji preporučene opcije ovog koncept dokumenta, za izradu novog zakona o zaštiti prirode.
Srednjoročni	Nakon izrade Zakona o zaštiti prirode, prethodiće javne konsultacije. Međutim, nakon usvajanja u Skupštini, biće organizovani sastanci, javne rasprave i radionice u cilju promocije novog zakona o zaštiti prirode kako bi se institucije na centralnom i lokalnom nivou informisale o načinu njegove primene. Usvajanjem novog zakona o zaštiti prirode počće izrada, dopuna i donošenje podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog zakona. Izrada novih podzakonskih akata, uključujući određene aktivnosti u okviru zakona o zaštiti prirode koji će biti sačinjeni i transponovani kasnije krajem 2024. godine.

Uvod

Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture – MŽSPPI je svojim planom rada za 2023. godinu predvidelo izradu Koncept dokumenta za oblast zaštite prirode (u daljem tekstu Koncept).

Koncept dokumenta ima za cilj da identifikuje praznine između Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode i transpoziciju:

Direktiva br. 2009/147/EC o očuvanju divljih ptica;

Direktiva Saveta br. 92/43/EEC od 21. maja 1992. za očuvanje prirodnih staništa, divlje flore i faune;

Direktiva Saveta br. 1999/22/EC u vezi sa držanjem životinja u zoološkim vrtovima, imajući u vidu posvećenost Republike Kosovo da uskladi svoje zakonodavstvo u relevantnim sektorima sa zakonodavstvom EU i da ga efikasno sprovodi (Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju - SSP - između Evropske unije i Kosova).

Zakon br. 03/L-233 o zaštiti prirode usvojen je od strane Skupštine Republike Kosovo 30. septembra 2010. godine i nakon važećeg zakona, doneti su i drugi zakoni koji nisu usklađeni sa važećim zakonom o zaštiti prirode.

Tabela 1: Tabela sa opštim informacijama za koncept dokumenta

Naslov	Koncept dokument za oblast zaštite prirode
Nedležna Ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture - MŽSPPI; Odeljenje za zaštitu životne sredine i voda; Odsek za zaštitu prirode
Kontakt osoba	Miradije Gërguri Tel. 038 200 33 221 Miradije.gerguri@rks-gov.net
SOP - Strateški operativni plan 2022-2025 NPR - usaglašeno nakon usvajanja ovog dokumenta	Strategija i Nacionalni plan razvoja 2030 Nacionalni plan za razvoja 2023-2025 Stub: I. Održivi ekonomski razvoj; Čista životna sredina i bolje korišćenje prirodnih resursa; 3.7 Upravljanje i održivo korišćenje šumskih resursa i zaštita biodiverziteta
Strateški prioritet	Strategija i Nacionalni plan razvoja 2030 Nacionalni plan za razvoja 2023-2025

	Stub: I. Održivi ekonomski razvoj; Čista životna sredina i bolje korišćenje prirodnih resursa; 3.7 Upravljanje i održivo korišćenje šumskih resursa i zaštita
Radna grupa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miradije Gërguri predsedavajuća- OZŽSV/MŽSPPI; 2. Ismail Hetemaj, zam predsedavajuće - OZŽSV / MŽSPPI;; 3. Vlora Osaj, članica - PO/ MŽSPPI;; 4. Fadil Bajraktari, član - KIŽP/KAZŽS/ MŽSPPI;; 5. Mirlinda Lataj, članica - OEIKP/ MŽSPPI;; 6. Zymer Mrasori, član - OJK/ MŽSPPI; 7. Sevim Berveniku, članica - ORR/ MŽSPPI;; 8. Vehbi Spahiu, član - IMUNPH/ MŽSPPI;; 9. Teuta Haxhiu, članica - DMMU/ MŽSPPI;; 10. Lulzim Korenica, član- DE/ME; 11. Fellanza Mekuli, članica DBF/MF; 12. Mirlinda Lushtaku, članica - SKQ/KP; 13. Diellza Mujaj, članica - PK/KP; 14. Kemajl Kadriu, član - DP/MPŠRR; 15. Doruntinë Ukaj, članica - DT/MINT; 16. Elez Krasniqi, članica - FPMN/UP; 17. Fatos Lajçi, član - NVO ERA.
Dodatne Informacije	Izrada ovog Koncept dokumenta je rezultat evaluacije primene važećeg zakona o zaštiti prirode.

Poglavlje 1. Definicija problema

Izrada ovog koncept dokumenta jedan je od prioriteta Vlade utvrđenih Operativnim strateškim planom (2021-2025). U ovom koncept dokumentu biće prikazani problemi i izazovi u primeni postojećih zakonskih odredbi važećeg Zakona o zaštiti prirode.

Koncept dokument se analiziraju problemi sa zakonskim nedostacima – neusklađenošću trenutog zakona sa drugim zakonima kao što su: relevantni Zakon o prekršajima, relevantni Zakon o šumama, relevantni Zakon o lovstvu, relevantni Zakon o opštem upravnom postupku i analiza transpozicije direktiva EU u važeći Zakon o zaštiti prirode. Prema važećem zakonu, klasifikacija zaštićenih područja je delimično u skladu sa Međunarodnom unijom za zaštitu prirode (IUCN).

Na osnovu izveštaja GAP analize EU4GREEN projekta, ekološka mreža Natura2000 je najveća koordinirana mreža zaštićenih područja EU. Osnovni cilj stvaranja mreže Natura 2000 je upravljanje područjima na ekonomski i ekološki održiv način, čime se unapređuje zaštita i očuvanje vrsta i staništa.

Natura2000 je glavni stub evropske zelene infrastrukture, koji pruža usluge ekosistema (hrana, sirovine, čist vazduh i voda) kao i osigurava sadašnji i budući razvoj.

Proces uspostavljanja mreže Natura2000 na Kosovu je u početnoj fazi, međutim, stvoren je pravni okvir i politike koje podržavaju uspostavljanje nacionalne mreže Natura2000. Strategijom i akcionim planom za biodiverzitet 2011 – 2020. identifikovana je potreba za inventarizacijom zaštićenih područja u skladu sa zahtevima Natura2000.

U cilju implementacije ekološke mreže Natura2000, tokom perioda 2018-2021, preduzete su sledeće radnje:

- Inventarizacija flore i faune kontinuirano vrši Kosovski institut za zaštitu prirode. Aktivnost koja je sprovedena u ovom periodu koji je važan napomenuti je publikacija Crvene knjige faune;
- Izrada mape sa podacima o prirodnim staništima flore i faune – 2017. godine izrađen je projekat „Inventarizacija vrsta biljaka, životinja, tipova prirodnih staništa i njihov kartografski prikaz“;
- Identifikacija svih važnih oblasti i obezbeđivanje sredstava za realizaciju Nature 2000. trenutno je u pripremi Akcioni dokument na temu „Jačanje kapaciteta za implementaciju asquis-a u oblasti zaštite prirode – Natura 2000“ koji je uključen na lista potencijalnih predloga preliminarni za IPA III (2023-2024).

Direktne pretnje po biodiverzitet Kosova, kao što sledi:

- Nekontrolisana i nelegalna seča šuma, uglavnom za ogrev, unutar i izvan zaštićenih područja, stvorila je veoma degradirane šumske ekosisteme;
- Vađenje šljunka i peska iz reka bez restauracije uništilo je stanište;
- Izgradnja puteva, posebno autoputeva, usitnjavanje staništa divljih životinja;
- Izgradnja i rad hidroelektrana i pomoćne delatnosti uništavaju vodne ekosisteme;
- Bespravna gradnja u zaštićenim područjima usitnjava, degradira i uništava stanište;
- Nezakonita i prekomerna eksploatacija divljih biljaka i životinja ugrožava neke od najosetljivijih i najugroženijih divljih biljaka i životinja na Kosovu;
- Zagađenje vode predstavlja pretnju, posebno za vodeni biodiverzitet Kosova;
- Klimatske promene utiču na biodiverzitet Kosova.

1.1. Institucionalni i pravni okvir

U cilju poboljšanja sektora zaštite prirode, Republika Kosovo u 2010. godine usvojila je Zakon br. 03/L-233 o zaštiti prirode, dok su u godinama nakon 2010. godine usvojeni podzakonski akti koji proizilaze iz istog zakona i zbog nesprovođenja kriterijuma definisanih ovim podzakonskim aktima, zaštita prirode na Kosovu je suočeni sa novim izazovima.

Iako postoje određene inicijative ka procesa poboljšanja zaštite prirode, jedan od najvći izazov je implementacija trenutnog zakona o zaštiti prirode i relevantnih zakona koji su usvojeni nakon Zakona o zaštiti prirode.

U pogledu zakonskih obaveza, Republika Kosovo je dužna da usvoji pravni okvir u skladu sa zakonodavstvom EU. Pravni okvir treba uskladiti sa: Direktivom br. 2009/147/EK o očuvanju divljih ptica; Direktiva Saveta br. 92/43/EEC od 21. maja 1992. za očuvanje prirodnih staništa, divlje flore i faune; i Direktiva EZ 1999/22/EC u vezi sa držanjem divljih životinja u zooškim vrtovima.

Izrada koncept dokumenta je zasnovana na Programu Vlade Republike Kosovo 2021-2025, koji se bavi razmatranjem pravne osnove u ovoj oblasti. Ovim programom rada utvrđeno je da će vizija u ovoj oblasti biti stvaranje uslova za zaštitu prirode.

Na osnovu navedenih zakonodavstva, Direkcije za upravljanje nacionalnim parkovima upravljaju svim prirodnim resursima i privrednim aktivnostima na teritoriji nacionalnog parka.

Ova pitanja u Prostornom planu NP „Šari“ su definisana na sledeći način:

- „Svu nadležnost mora da ima jedan organ, direkcija Parka, za upravljanje celokupnom teritorijom parka i svim resursima kojima ovaj nacionalni park raspolaže. (Prostorni plan NP „Šari“, str. 90, 119)
- „Svim privrednim aktivnostima veoma pažljivo treba upravljati i administrirati od strane organ parka na planski način i podeliti na odgovornosti i faze koje su precizirane planom upravljanja parkom.“ (Prostorni plan NP „Šari“, str.110)

Stručna i pravna pitanja upravljanja šumama u nacionalnim parkovima su u nadležnosti direkcija nacionalnih parkova na osnovu Zakona o zaštiti prirode, član 47 (Zaštita šumskih ekosistema) st. 3 i 4 koji su navedeni u nastavku:

- „4. Za zaštićena područja u kojima nije dozvoljena ekonomska eksploatacija prirodnih dobara, na osnovu praćenja stanja, izrađuje se program zaštite šumskih ekosistema koji sadrži mere za njihovu zaštitu i unapređenje.

- 5. Program zaštite šumskih ekosistema iz stava 4. ovog člana sačinjava i sprovodi Uprava koja upravlja zaštićenim područjem, a sačinjava ga u skladu sa posebnim odredbama za uređenje šuma, sa saglasnošću Ministarstva“.

1.2. Opis i pojašnjenje glavnog pitanja/problema

Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture identifikovalo je glavne probleme, uzroke problema, kao i efekte koji proizilaze iz ovog procesa. Na osnovu ovih analiza prikazana je potreba za izradom novih politika u cilju zaštite prirode.

Strateški i operativni dokumenti pokazuju da postoji značajan potencijal za sprovođenje mera za zaštitu prirode, uključujući i poboljšanje stanja prirode na Kosovu.

Uprkos tome, iako zakonska infrastruktura postoji, sadašnje zakonodavstvo ostaje izazovno i još uvek nije primenljivo na teritoriji Republike Kosovo, dajući nepotpune definicije u vezi podele institucionalnih odgovornosti.

Izrada i usvajanje ovog dokumenta doprinosi ostvarivanju Cilja 2. Poboljšanje zaštite prirode, biodiverziteta i održivog prostornog planiranja.

Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture identifikovalo je potrebe za kompletiranjem zakonskog okvira na osnovu zahteva koji proizilaze iz Direktive EZ 1999/22/EC u vezi sa držanjem divljih životinja u zoološkim vrtovima. Odredbe će se transponovati postepeno, u skladu sa napretkom Kosova ka članstvu u EU.

Kosovo je potpisalo Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom komisijom u julu 2014. godine, što znači da se zemlja sada fokusira na usklađivanje svog nacionalnog zakonodavstva sa akquis-em. Određivanje mesta NATURA2000 zahteva vreme i resurse koji su u potpunosti u skladu sa ovom posvećenošću i biće neizbežan korak u procesu pripreme za članstvo.

Transpozicija Direktive o divljim pticama i Direktive o staništima je skoro završena, ali praktična implementacija nije počela. Zbog nedostatka finansijske podrške, nije završena sveobuhvatna procena na nacionalnom nivou postojanja i lokacije područja u kojima se nalaze tipovi prirodnih staništa navedenih u Aneksu I Direktive i vrsta navedenih u Aneksu II. Pripremni radovi za stvaranje ekološke mreže „NATURA2000“ nisu

sprovedeni uglavnom zbog nedostatka institucionalnih kapaciteta i finansijske podrške. Uloženi su napori da se dobije tehnička pomoć u okviru IPA III.

Uspostavljanje Emerald mreže na nacionalnom nivou obaveza je Bernske konvencije. Iz poznatih razloga, Kosovo još uvek nije član Ujedinjenih nacija i stoga ne može ratifikovati nijednu međunarodnu konvenciju i sporazum koji se odnosi na biodiverzitet.

Evropska komisija često koristi Emerald mrežu kao prvi korak na putu ka identifikaciji NATURA 2000 područja (u stvari, njena svrha je da identifikuje lokacije kandidata sa relevantnim oblicima i omogući im da prikupe osnovne informacije o vrstama i tipovima staništa ciljano).

Termin Rešenja zasnovana na prirodi, koji još uvek nije široko rasprostranjen na Kosovu, odnosi se na održivo upravljanje i korišćenje prirodnih karakteristika i procesa za rešavanje društveno-ekoloških izazova.

Rešenja zasnovana na prirodi zasnivaju se na ideji da kada su ekosistemi zdravi i kojima se dobro upravlja, oni pružaju suštinske koristi i usluge ljudima, kao što su smanjenje emisije gasova staklene bašte, obezbeđivanje bezbednih vodnih resursa, čineći vazduh bezbednijim za disanje ili obezbeđivanje veće količine hrane. bezbednost. Shodno tome, rešenja zasnovana na prirodi obuhvataju širok spektar pristupa, od obnove staništa do upravljanja vodnim resursima, smanjenja rizika od katastrofa i zelene infrastrukture.

U zakonskom okviru nedostaju jasne zakonske odredbe za dodelu ovlašćenja inspektorima prirode, prava i obaveze, kao i postupke inspekcijskog nadzora. Neusaglašenost između nedležnosti između inspektorata na centralnom nivou i inspektorata na lokalnom nivou, kao i inspektorata na centralnom nivou i nadzora prirode.

Nemaju sva zaštićena područja organe upravljanja.

Koncept dokument analizira probleme, ispitujući podatke iz izvora kao što je Izveštaj IFC-a o poboljšanju investicione klime na Kosovu preporučuje da se od ukupnog broja dozvola, licenci i sertifikata izdatih od strane Ministarstva na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštite prirode (ukupno 19 devetnaest) deo njih 10 (deset soša) spojeno je u 4 (četiri) dozvole dok je jedna (1) dozvola ukinuta jer se smatra nepotrebnom.

Sledećih 19 dozvola i licenci prema važećem zakonu:

1. Dozvola za sakupljanje zaštićenih divljih biljnih vrsta, radi prerade i prometa
2. Dozvola za uvoz/izvoz zaštićenih divljih vrsta
3. Dozvola za uslove držanja, obeležavanja i identifikacije životinja zaštićenih u izbeglištvu

4. Dozvola za introdukciju, ponovno uvođenje divljih vrsta
5. Dozvola za istraživačko-obrazovne posete strogom rezervatu
6. Prethodna saglasnost za proglašenje spomenika prirode, zaštićenog pejzaža ili parkovske arhitekture od strane opštine
7. Dozvola za organizovanje vožnje, upravljanja i parkiranja motornih vozila – probna vožnja, kros vožnja, terenska vožnja, sportska vožnja, takmičarska vožnja
8. Dozvola za obavljanje delatnosti u speleološkom objektu
9. Saglasnost za rad genskih banaka
10. Dozvola za izvoz, uvoz u naučne svrhe nekih vrsta strogo zaštićenih životinja, gljiva i biljaka.
11. Dozvola za držanje domaćih ili stranih vrsta divljih životinja u zatočeništvu radi javnog izlaganja u zoološkim vrtovima, akvarijumima, terarijumima ili sličnim prostorima
12. Dozvola za istraživanje mesta pronalaženja minerala, fosila i slojeva
13. Dozvola za izvoz minerala, slojeva ili fosila
14. Dozvola za intervencije i radove u strogom rezervatu, posebnoj zoni, nacionalnom parku, parku prirode i spomeniku prirode
15. Dozvola za sakupljanje pećuraka i njihovih delova
16. Dozvola za hvatanje ili ubijanje životinja
17. Dozvola za držanje u zatočeništvu, uzgoj, prodaju i otkup strogo zaštićenih vrsta divljih životinja
18. Dozvola za sprovođenje naučnih istraživanja u prirodi
19. Licenciranje fizičkih i pravnih lica za sastavljanje zapisnika za utvrđivanje i procenu štete od divljih vrsta zaštićenih inera životinja

Odlukom br. 3238/22 od 03.06.2022. godine, su spojeni 14 (četrdeset četiri):

1. Dozvola za sakupljanje zaštićenih divljih biljaka, gljiva i njihovih delova
2. Dozvola za uvoz/izvoz divljih vrsta biljaka i nekih vrsta životinja, gljiva i strogo zaštićenih biljaka
3. Dozvola za naučno istraživanje
4. Dozvola za držanje divljih životinja u zatočeništvu
5. Dozvola za uvoz/izvoz zaštićenih divljih vrsta
6. Dozvola za introdukciju, ponovno uvođenje divljih biljnih vrsta

7. Dozvola za organizaciju vožnje, upravljanja i parkiranja motornih vozila
8. Dozvola za istraživanje lokaliteta minerala, fosila i slojeva
9. Dozvola za izvoz minerala, slojeva ili fosila

10. Dozvola za intervencije i radove u strogom rezervatu, posebnoj zoni, nacionalnom parku, parku prirode i spomeniku prirode
11. Dozvola za hvatanje ili ubijanje životinja
12. Licenciranje fizičkih i pravnih lica za sastavljanje zapisnika za utvrđivanje i procenu štete od divljih vrsta strogo zaštićenih životinja
13. Prethodno odobrenje za proglašenje spomenika prirode, zaštićenog predela ili spomenika parkovske arhitekture
14. Saglasnost za rad genskih banaka

Degradacije prirode i životne sredine uopšte su aktuelni izazov sa kojim smo se suočili tokom implementacije zakonodavstva.

Degradacija prirode ima veliki uticaj na društveno pitanje kao rezultat mogućnosti elementarnih nepogoda kao što su: poplave, suše, visoke temperature, koje ugrožavaju životni vek, zdravlje, dobrobit društva, a posebno utiču na siromašni deo društva.

Degradacija prirode utiče na zdravlje ljudi. Trajni rizik za prirodne resurse od negativnih uticaja biotičkih faktora (čovek, štetne insekti i fitopatogeni) i abiotičkih faktora (požari, prirodne katastrofe: vetar, sneg i td.);

Degradacija je posebno izražena kod nedozvoljenih intervencija u prirodi kao što su:

- Intervencije u zaštićenim područjima (asfaltiranje i proširenje puteva, bespravna gradnja, seča šuma, otvaranje i proširenje novih puteva, infrastrukturni objekti, požari, smeće i dr.);
- Nezakonit lov u zaštićenim područjima.
- Nekontrolisani turizam u zaštićenim područjima;
- Nekontrolisano korišćenje prirodnih resursa u zaštićenim područjima, mineralnih sirovina (krečnjak iz kamenoloma);
- Nekontrolisana upotreba inertnih sredstava u koritu reke;
- veliki broj bespravne gradnje u zaštićenim područjima;
- Nedostatak naučnih istraživanja o biodiverzitetu;
- Nedostatak kompletnog inventara flore, faune i njihovih staništa;
- Nedovoljna sredstva za zaštitu prirode;

Požari su uzrokovali značajnu štetu četinarskim i listopadnim šumama (bor, smrča, kukuta i bukva), pri čemu su oštećene različite vrste šuma koje predstavljaju stanište za mnoge vrste. Štetno dejstvo požara posledica je nedostatka opreme za gašenje požara i terenskih vozila.

Nezakonit lov je prisutan i može dovesti do smanjenja populacije neke vrste (srne i divlje koze, druge vrste) u staništu gde je njeno izumiranje direktno ugroženo.

Prisustvo kamenoloma u zaštićenom području uticalo je na oštećenje i narušavanje flore i faune. I ranije su na teritoriji zaštićenih područja radili neki kamenolomi kamena koji su koristili krečnjak u okviru parka. Nakon isteka licenci za rad, kamenolomi su ostali nesansirani, stvarajući loš imidž parka.

Tabela 2: Relevantni politički dokumenti, zakoni i podzakonska akta

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Veza sa politikom ili planski dokument putem interneta ili na pravne akte u Službenom listu	Državna Institucija odgovorna za sprovođenje	Uloga i dužnosti Institucije
Zakon br. 03/L-233 za zaštitu prirode	Ovo je zakon na snazi na koji će uticati opcija predložena u ovom koncept dokumentu. SG VRK br. 85, dt. 11. 09. 2010 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2716	MŽSPPI	Uređuje sistem opšte zaštite i očuvanja prirode i njenih vrednosti.
Zakon br. 04 / L-086 za Nacionalni park "Bjeshket e Nemuna"	Ovo je zakon na snazi na koji će uticati opcija predložena u ovom koncept dokumentu .SG VKS br.2, dt. 21. 01. 2013 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2865	MŽSPPI	Oni regulišu svrhu proglašenja, granice, režime zaštite i administraciju.
Zakon br. 04 / L-087 za Nacionalni park "Šari".	Ovo je zakon na snazi na koji će uticati opcija predložena u ovom koncept dokumentu .SG VKS br.2, dt. 21. 01. 2013 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2865	MŽSPPI	Oni regulišu svrhu proglašenja, granice, režime zaštite i administraciju.
Zakon br. 04/1-175 o inspekciji životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja i građevinarstvo	SG VKS br. 43/2013 dt.29.10.2013 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8910	MŽSPPI	Uređuje načela, organizaciju i inspeksijski nadzor, koordinaciju inspeksijskog nadzora, prava, dužnosti, ovlašćenja inspektora, prava, obaveze subjekata nadzora, postupke za sprovođenje inspeksijskog nadzora i druga važna pitanja u vezi sa inspeksijskim nadzorom.
Zakon br. 08/L-137 za šume	SG e VKS nr. 9, dt. 03.04.2023 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=71815	MPŠRR	Uređuje planiranje, zaštitu, uzgoj šuma, korišćenje drvnih i nedrvnih proizvoda,

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

			vlasništvo, eksproprijaciju, organizacionu odgovornost i dužnosti šumarskih ustanova, javno finansiranje, istraživanja u šumarstvu, nadzor, inspekciju i sankcije.
Zakon br. 02 / L-53 za lov	SG VKS br. 8, dt. 01.01.2007 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2433	MPŠRR	Održivo upravljanje, uzgoj, zaštita, lov i eksploatacija divlje faune kao prirodnih dobara od opšteg interesa koja uživaju posebnu zaštitu.
Zakon br. 04 / L-174 za prostorno planiranje	S G VKS br. 30, dt. 23. 08. 2013 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8865	MŽSPPI	Obezbeđuje održiv i uravnotežen razvoj prostornog planiranja za celu teritoriju Republike Kosovo kao opšte nacionalne vrednosti, kroz dobro upravljanje, odgovarajuće korišćenje zemljišta, zaštitu životne sredine i kulturnog i prirodnog nasleđa.
Zakon br. 03/L-230 za stratešku procenu životne sredine	SG VKS br. 83, dt. 29. 10.2010 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2711	MŽSPP	Uređuje stratešku procenu životne sredine planovima i programima, čime se obezbeđuje visok stepen zaštite životne sredine i zdravlja ljudi.
Zakon br. 08/ L-181 za stratešku procenu životne sredine	SG VKS br. 2, dt. 6. janar. 2023 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2708	MŽSPPI	Cilj sprečavanje ili smanjiti negativne uticaje predloženih javnih i privatnih projekata i na taj način doprineti očuvanju i unapređenju životne sredine, zaštititi zdravlja ljudi i poboljšanju kvaliteta života.
Zakon br. 05/L-020 za rodnu ravnopravnost	SG VKS br. 16, dt. 26.06.2015 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10923	ARR	Garancija, zaštita i unapređenje rodne ravnopravnosti

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

Zakon br. 05/L-031 o opštem upravnom postupku	SG VKS nr.20/2016, dt. 21.06.2016 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12559	MP	Sprovođenje opštih upravnih postupaka. Osigurava efektivno sprovođenje javnih ovlašćenja u službi javnog interesa, garantujući istovremeno zaštitu prava i pravnih interesa lica.
Krivični zakon Republike Kosovo br. 06/L-074	SG VKS nr. 2, dt. 14.01.2019 https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=18413	MP, Inspektorat za životnu sredinu MŽSPP, Opštinski inspektorat, Policija, sudovi	Između ostalog, reguliše sankcije za krivična dela protiv životne sredine, životinja, biljaka i kulturnih objekata.
Zakon br. 05/L087 za prekršaje	SG VKS br. 33/2016 dt. 08.09.2016 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12839	MP	Novčane kazne i kazne za kršenje zakonskih odredbi.
Zakon br. 03/L-154 o svojini i drugim stvarnim pravima	SG VKS br. 57, dt. 04. 08. 2009 https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2643	MP	Pravo svojine
Zakon o poljoprivrednom zemljištu br. 02/L- 26 Zakon 04/ L- 040 o uređenju zemljišta (izmena/dopuna) Zakon br. 08/L-112 Izmeniti i dopuniti	SG VKS br. 13/2007 dt. 01.06.2007 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2450	MPŠRR	Uređenje poljoprivrednog zemljišta

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

Zakon br. 02/-26 o poljoprivrednom zemljištu (KK)			
Zakon br. 03/L-040 za lokalnu samoupravu	SG VKS Br. 28 dt. 04.06.2008 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2530	MALS	Ovim zakonom se definišu pravni status opština, ovlašćenja i opšta načela opštinskih finansija, organizacija i rad opštinskih organa, međuopštinski odnosi i međuopštinska saradnja, uključujući prekograničnu saradnju i odnose između opština i centralne vlasti.
Uredba broj 21/2013 o unutrašnjem redu nacionalnih parkova	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata. http://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=8930	MŽSPPI	MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ove uredbe na osnovu Zakona o zaštiti prirode.
Uredba br.23/2014 o unutrašnjem redu spomenika prirode od posebnog značaja „Pećina Gadime	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10467	MŽSPPI	MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ove uredbe na osnovu Zakona o zaštiti prirode.
Administrativno uputstvo br. 12/2011 - o	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja	MŽSPPI	MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

<p>tipovima prirodnih staništa, mapama prirodnih staništa, retkim i ugroženim tipovima prirodnih staništa, kao i merama za zaštitu i očuvanje tipova prirodnih staništa.</p>	<p>se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata.</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8044</p>		
<p>Administrativno uputstvo br. 01/2012 o uslovima držanja, obeležavanja i identifikacije životinja zaštićenih u izbeglištvu.</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata.</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8120</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>
<p>Administrativno uputstvo br. 07/2012 o sadržini i načinu vođenja registra zaštićenih prirodnih vrednosti.</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata.</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8173</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>
<p>Administrativno uputstvo br. 16/2012 o prelazima divljih životinja</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata.</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

	https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=58960		
Administrativno uputstvo br. 24/2012 o sadržini, obliku i načinu izdavanja legitimacije kao i izgledu uniforme nadzornika i čuvara prirode.	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata.</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9814</p>	MŽSPPI	MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.
Administrativno uputstvo br. 26/2012 o prekograničnom prometu i trgovini zaštićenim divljim vrstama	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata.</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9850</p>	MŽSPPI	MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.
Administrativno uputstvo br. 27/2012 o obliku i načinu izdavanja službene karte i potpisa za inspektora zaštite prirode.	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata.</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9869</p>	MŽSPPI	MŽSPPI. je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

<p>Administrativno uputstvo br. 06/2013 o vrsti, izgledu, postupku i načinu dodele priznanja i nagrada za dostignuća u oblasti zaštite prirode.</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata.</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9936</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>
<p>Administrativno uputstvo br. 07/2013 za znak zaštite prirode</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9940</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>
<p>Administrativno uputstvo br. 14/2013 o načinu izrade i realizacije studije za procenu rizika od unošenja, reintrodukcije i gajenja divljih vrsta</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10126</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI. je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>
<p>Administrativno uputstvo br. 19/2013 za ocenu prihvatljivosti plana, programa ili intervencije u ekološkoj mreži.</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10071</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

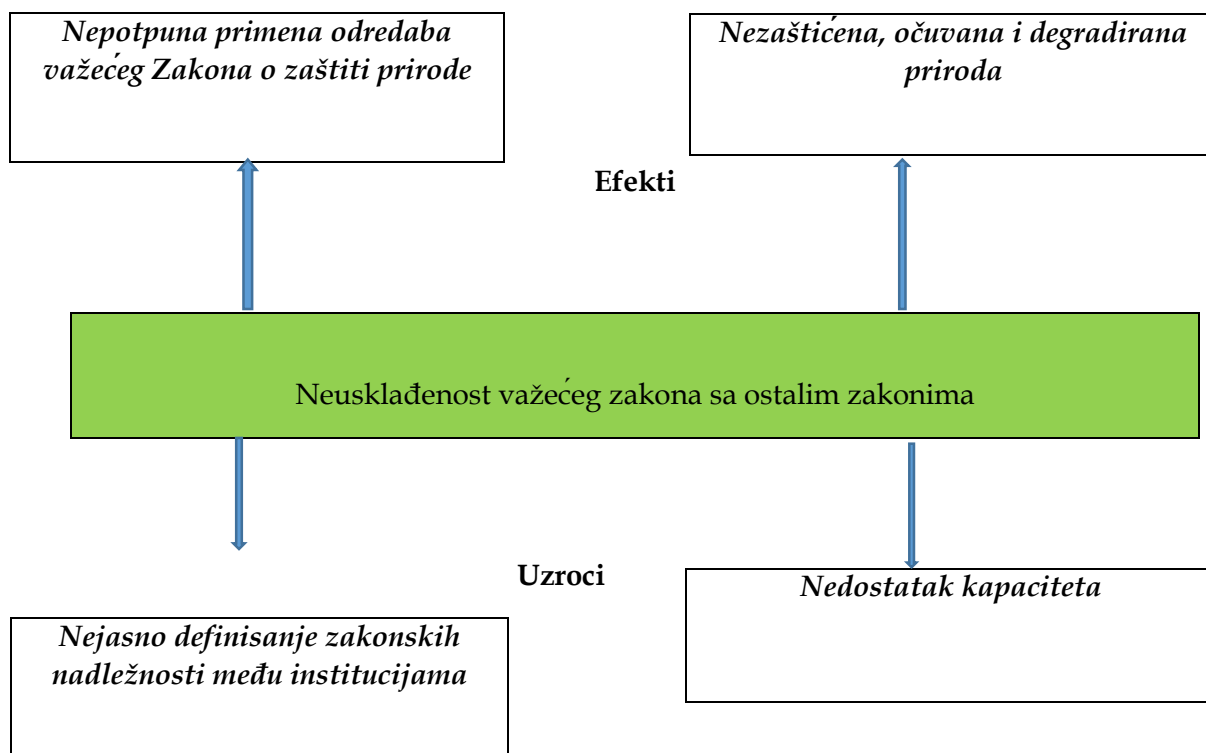
<p>Administrativno uputstvo br. 23/2013 o načinu i uslovima obavljanja poslova čuvara prirode</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9981</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>
<p>Administrativno uputstvo VRK br. 18/2013 za proglašavanje ekološke mreže</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10320</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>
<p>Administrativno uputstvo br. 15/2014 za sprečavanje i naknade štete izazvanih divljim vrstama strogo zaštićenih životinja</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10206</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

<p>Administrativno uputstvo br. 24/2014 za klasifikaciju zaštićenih prirodnih vrednosti prema značaju</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=57662</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>
<p>Administrativno uputstvo br. 12/2020 za zaštićene i strogo zaštićene divlje vrste</p>	<p>Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu Zakona br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Ako se ovaj zakon zameni, javlja se potreba za pravnim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na podzakonskom nivou akata</p> <p>https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=35969</p>	<p>MŽSPPI</p>	<p>MŽSPPI je nadležni organ za donošenje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti prirode.</p>

Da bi se konkretnije razumeo trenutni problem u oblasti kojom se bavi ovaj koncept dokument, razvijeno je i razrađeno sledeće stablo problema.

Slika 1: Stablo problema, prikazuje glavni problem, njegove uzroke i posledice

1.2.1. Glavni problem

U ovom potpoglavlju, tretiraju problemi kojima se bavi ovaj Koncept dokument u istovremeno sa uzrocima za koje se procenjuje da su uticali na stvaranje problema u ovoj oblasti. Značaj će takođe biti dati efektima koji su predstavljeni i koji mogu nastaviti da budu predstavljeni kao rezultat identifikovanih uzroka.

Ovo je zbog nejasnih odredbi institucionalnih odgovornosti, odnosno udvostručavanja međuinstitucionalnih obaveza, procedura i velikog broja dozvola, licenci i potvrda koje se izdaju po važećem zakonu, degradacije prirode u zaštićenim područjima.

U Konceptu, glavni problem je kategorisan kao neusaglašenost važećeg zakona sa drugim zakonima.

1.3. Efekti

Kao rezultat navedenih uzroka, stvoreni su efekti koji su negativno uticali na zaštitu prirode, uzrokujući degradaciju prirode.

a) Nepotpuna primena odredaba važećeg Zakona o zaštiti prirode

Transpozicija sa Direktivom EU posebno se odnosi na implementaciju pravnih tekovina EU u oblasti zaštite prirode. Usklađivanje zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU u oblasti zaštite prirode u cilju efektivne implementacije. Važeći zakon je generalno transponovao glavne direktive EU u oblasti zaštite prirode. Pravni okvir nije usklađen sa Direktivom EZ 1999/22/EC u vezi sa držanjem divljih životinja u zoološkim vrtovima.

Nedostatak pojašnjenja nadležnosti između institucija i nejasna podela institucionalnih odgovornosti, odnosno dupliranje međuinstitucionalnih obaveza.

Nepoštovanje odredbi Zakona o šumama koje se odnose na administriranje i upravljanje šumama u nacionalnim parkovima sa važećim zakonom stvorilo je negativan efekat na očuvanje i zaštitu šuma u nacionalnim parkovima. Drugi efekat je rad pilana u Nacionalnom parku "Bjeshket e Nemuna", koji je u suprotnosti sa svrhom proglašenja nacionalnih parkova. Prirodna staništa močvara Henc - Radeves i okolina pružaju utočište za mnoge vrste ptica, od kojih su mnoge retke vrste i sa nepovoljnim statusom očuvanosti u Evropi. Ovo posebno zaštićeno područje ptica je javno vlasništvo i njime upravlja Kosovska agencija za privatizaciju (KAP).

Važeći zakon je glavni pravni akt za zaštitu i upravljanje svim prirodnim resursima Republike Kosovo, posebno zaštićenim područjima (nacionalni parkovi, itd.). Svi drugi zakoni koji su specifični za bilo koje prirodno bogatstvo, kao npr Zakon o šumama mora biti zasnovan i usklađen sa Zakonom o zaštiti prirode jer je to zakonska obaveza iz člana 172. ovog zakona. Sva pravna i fizička lica i ustanove, a posebno oni koji upravljaju prirodnim dobrima (zavodi, direkcije i sl.) u okviru MŽSPPI, dužni su sprovesti zakonske odredbe Zakona o zaštiti prirode (čl. 3 i 173.) i uskladi organizaciju, delatnost i podzakonska akta sa odredbama ovog zakona (član 173).

Nepoštovanje odredbi važećeg Zakona sa Zakonom o šumama imalo je negativne efekte u odlaganju i neizvršavanju tužbi za krađu šuma pred nadležnim sudovima.

Nejasne nadležnosti između inspektorata na centralnom nivou i inspektorata na lokalnom nivou su stvorile negativan efekat na inspekciju prirode.

Neusaglašenost sa odredbama važećeg Zakona sa Zakonom o lovstvu imalo je negativne efekte za određivanje jasnih nadležnosti za ograničenje lova u zaštićenim područjima, kao i za naknadu štete koju prouzrokuju zaštićene i strogo zaštićene divljih životinja .

Neusklađenost sa odredbama važećeg Zakona sa Zakonom o sistemu dozvola i licenci je imala negativne efekte u postupku izdavanja dozvola i licenci i smanjenje administrativnog opterećenja.

b) Nezaštićena i očuvana priroda

Kao rezultat nedostatka organa nadležnih za upravljanje pojedinim zaštićenim područjima, to je negativno uticalo na opasnost od oštećenja, uništavanja i izumiranja divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa u zaštićenim područjima, kao i degradacija biološke i pejzažne raznovrsnosti i nedostatak mera za njihovu zaštitu.

Negativan uticaj na zaštitu prirode je nedostatak osoblje iz nadležnog organa za praćenje u KIZP, kao i prikupljanje malo podataka o stanju biološke i pejzažne raznovrsnosti.

Negativan efekat na zaštitu prirode je nedostatak osoblje za inspektore zaštite prirode.

Uprava za upravljanje nacionalnih parkova nema dovoljno osoblje i kao negativnu posledicu imamo degradacije u nacionalnim parkovima.

c) Neinformisani građani i civilno društvo, za zaštitu prirode

Usled nedostatka kapaciteta za informisanje, ustanova nije mogla da razvija kampanje podizanja svesti za edukaciju i podizanje svesti građana i civilnog društva o značaju zaštite prirode, što negativno utiče.

Nedostatak pravih debata i nedovoljna informisanost građana i civilnog društva o značaju zaštite prirode kroz obrazovanje i svest.

Nedostatak aktivnosti i radnji koje se odnose na informisanje i podizanje svesti javnosti za zaštitu prirode i promociju prirodnih vrednosti, kao i nedostatak informacionih centara u zaštićenim područjima.

1.4. Uzroci

Ovo se dešava iz određenih razloga. Oni su grupisani na sledeći način:

- a) pravne nedostatke i
- b) nedostatak kapaciteta

a) *pravni nedostaci*

Važeći zakon je generalno transponovao glavne direktive EU u oblasti zaštite prirode i to:

- Direktiva Saveta Evrope br. 92/43/EEC od 21. maja 1992. za očuvanje prirodnih staništa divlje flore i faune;
- Direktiva Saveta Evrope br. 79/409/EEC dopunjen Direktivom 2009/147/EC Evropskog parlamenta o očuvanju divljih ptica;
- Direktiva Saveta Evrope br. 1999/22/EC o držanju divljih životinja u zooološkim vrtovima

Pravnom okviru nedostaje usklađivanje sa Direktivom ES 1999/22/EC u vezi sa držanjem divljih životinja u zooološkim vrtovima.

Preostale odredbe će se postepeno transponovati, u skladu sa napretkom Kosova ka članstvu u EU.

U zakonskom okviru nedostaju jasne zakonske odredbe za davanje jasnih ovlašćenja inspektoratu prirode, prava i obaveze, kao i procedure inspeksijskog nadzora. Neusaglašenost između ovlašćenja, između inspektorata na centralnom nivou i inspektorata na lokalnom nivou, kao i inspektorata na centralnom nivou i nadzora prirode.

U izveštaju o pojednostavljenju izdavanja dozvola i licenci utvrđeni su zakonski nedostaci u oblasti zaštite prirode, pa ih treba tretirati kao prioritet u cilju postizanja cilja SBP, indikatora 5.3 Akcionog plana sektorske budžetske podrške (SBP) u okviru Finansijskog sporazuma sa Evropskom unijom za IPA 2016, drugi deo.

Pravnom okviru nedostaju jasne odredbe o procedurama za izdavanje dozvola i licenci, odnosno smanjenje administrativnog opterećenja za olakšavanje procesa izdavanja dozvola, smanjenje taksi i skraćivanje vremena za izdavanje dozvola.

Od stupanja na snagu Zakona br. 03/L-233 o zaštiti prirode, nekoliko zakona koji se odnose na oblast zaštite prirode je izmenjeno i završeno. Važeći zakonski okvir nije usklađen sa Zakonom o prekršajima, Krivičnim zakonikom, Zakonom o opštem upravnom postupku, Zakonom o Inspekciji za životnu sredinu, vode, prirodu, prostorno

planiranje i izgradnju, Zakonom o šumama, Zakonom o zaštiti životne sredine, Zakonom o lovu.

U važećem zakonu o zaštiti prirode nepoštovanje odredaba Zakona o šumama u pogledu gazdovanja i upravljanja šumama u nacionalnim parkovima.

U postojećem zakonskom okviru nedostaju jasne zakonske odredbe za davanje jasnih ovlašćenja za ograničavanje lova u zaštićenim područjima, kao i naknade štete prouzrokovane od divljači. Zbog toga su zaštićene i strogo zaštićene divlje vrste ugrožene od ilegalnog lova.

b) nedostatak kapaciteta

Stručno osoblje u institucijama upravljanja, praćenja i inspekcije je ograničeno i dovoljno obučeno.

- Nedostaju organi nadležni za upravljanje nekim zaštićenim područjima (Park prirode „Vermičko jezero i planina Paštrik“, Spomenik prirode od posebnog značaja „Vodopadi Miruše“, Spomenik prirode od posebnog značaja „Gadimska pećina“ i dr.);

Nadležnom organu za praćenje KIZP nedostaju kadrovi;

- Inspektori prirode na centralnom nivou ima samo jednog inspektora za zaštitu prirode, dok na lokalnom nivou nema inspektora za zaštitu prirode.
- Direkcija Uprave nacionalnih parkova nema dovoljno kadrova za neposredni nadzor
- Nedostatak stručnog osoblja i čuvara u direkciji NP "Prokletije":
- Nedostatak kadrova za razvoj javnog informisanja za samoosvešćivanje građana o zaštiti prirode.

1.5. Zainteresovane strane na osnovu definicije problema

Tabela 3 navodi identifikovane zainteresovane strane. Takođe pokazuje da li na njih utiču uzroci, posledice ili oboje. Pored toga, poslednja kolona u rezimeu pokazuje kako na njih utiče.

Tabela 3: Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema

Ime zainteresovane strane	Uzrok za koji je stranka povezana	Efekat na koji je stranka povezana	Način na koji je stranka povezana sa ovim uzrokom (uzrocima) ili efektom (efektima)
Ministarstvo životne sredine,	1. Unutrašnji pravni okvir nije usklađen sa Direktivom EZ	1. Nesprovođenje odredbi važećeg Zakona o zaštiti prirode.	Hartimi i legjislacionit primar dhe sekundar

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

<p>prostornog planiranja i infrastrukture</p>	<p>1999/22/EC u vezi sa držanjem divljih životinja u zoološkim vrtovima, iz razloga što važeći zakon nije usklađen sa ovom Direktivom. 2. Nedostatak jasne podele institucionalnih odgovornosti, odnosno dupliranja međuinstitucionalnih obaveza između MŽSPPI i relevantnih institucija uključenih u ovu oblast. 3. Nedostatak kapaciteta i nedostatak javnih informacija.</p>	<p>2. Neizvršene obaveze koje proizilaze iz Zakona o zaštiti prirode dovele su do degradacije prirode i kao posledica nedostatka adekvatnog razjašnjenja institucionalnih nadležnosti. 3. Degradacija biološke i pejzažne raznovrsnosti i nedostatak mera za zaštitu prirode.</p>	<p>monitorimi dhe zbatimi.</p>
<p>Agencija za zaštitu životne sredine Kosova</p>	<p>1. Nedostatak kadrova i nedovoljni kapaciteti</p>	<p>1. Priroda se ne prati(monitorije) dovoljno.</p>	<p>Na agenciju se direktno utiče kroz praćenje i izveštavanje.</p>
<p>Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva, ruralnog razvoja</p>	<p>1. Nedostatak jasne podele institucionalnih odgovornosti, odnosno dupliranja obaveza između MŽSPPI i MPŠRR-AŠK. Zakon o šumama i Zakon o lovstvu</p>	<p>1. Obaveze koje proizilaze iz Zakona o zaštiti prirode nisu realizovane. 2. Degradacija šuma pravnim nedostacima/nejasnostima.</p>	<p>Uzrok 2 i 4: jasan nedostatak podele odgovornosti je prouzrokovao nesprovođenje relevantnih odredbi Zakona o zaštiti prirode od strane KAP. Efekat 2 i 4: KAP ne sprovodi obaveze i mere koje proizilaze iz Zakona o zaštiti prirode na snazi.</p>
<p>Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine</p>	<p>Pravni nedostaci i nedostatak kapaciteta.</p>	<p>Razvijen ekoturizam</p>	<p>Ministarstvo planira da tretira pitanje ekoturizma.</p>

Ministarstvo kulture i omladine i sporta	Pravni nedostaci i nedostatak kapaciteta.	Promocija tradicionalnog kulturnog nasleđa.	Tretiranje pitanja sporta, tradicionalnih, kulturnih i rekreativnih aktivnosti.
Ministarstvo prosvete, nauke, tehnologije i inovacija	Pravni nedostaci i nedostatak kapaciteta.	Hulumtime shkencore i llojeve të egra të mbrojtura dhe strikt të mbrojtura.	Ministria planifikon të adresojë qështjen e hulumtimeve shkencore në natyrë.
Biznisi	Ekonomski i društveni razvoj.	Degradacija i zagađenje prirode	Biznesi trpe posledice.
Građani	Ekonomski i društveni razvoj.	Degradacija prirode i zagađenje životne sredine	Građani trpe posledice.

1.6. Takođe opišite da li je Koncept dokument vezan za implementaciju *ackuis-a* EU

Svrha ovog koncept dokumenta se posebno odnosi na implementaciju *acquisa* (pravnih tekovina) EU u oblasti zaštite prirode. Dakle, uzimajući u obzir posvećenost Republike Kosovo da uskladi zakonodavstvo sektora prirode sa zakonodavstvom EU i da ga efikasno sprovodi, odnosno član 115 – Životna sredina, u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju – SSP, između Evropske unije i Kosova, koji je stupio na snagu u aprilu 2016.godine.

Što se tiče zahteva iz drugih mehanizama za članstvo u EU, Izveštaj Evropske komisije o Kosovu za 2022. godinu (tačka 4.5. Zaštita prirode) daje kratak opis stanja u ovoj oblasti. 4.5.1 Ažuriranje izrade regulacionih planova za nacionalni park „Šara“ i nacionalni park „Prokletije“. Što se tiče regulacionih planova, izrađena su četiri detaljna regulaciona plana. 4.5.2. Ažuriranje inventara vrsta i tipova staništa i usklađivanje sa zakonskom regulativom za zaštitu prirode; Ažuriranje strategije za zaštitu prirode, uključujući biodiverzitet Kosovski institut za zaštitu prirode (KIZP) je nastavio da prati faunu putem kamera, fokusirajući se uglavnom na dva nacionalna parka „Šara“ i „Prokletije“. Putem kamera postavljenih u nekim oblastima za monitoring, kao što je ranije objavljeno, primećeno je prisustvo nekoliko vrsta divljih sisara. (<https://vww.ammk-rks.net/?page=1,7,605>). Iako se KIZP suočava sa nedostatkom ljudskih kapaciteta, sprovodi sledeće aktivnosti: praćenje faune putem kamera; monitoring zaštićenih područja; i utvrđivanje prirodnih vrednosti i predlog zaštite pod zaštitom novih područja.

Sledeći akti *ackuis-a* biće transponovani u normative akte:

- Direktiva br. 2009/147/EC o očuvanju divljih ptica;

- Direktiva Saveta br. 92/43/EEZ od 21. maja 1992. godine „O očuvanju prirodnih staništa, divlje flore i faune;
- Direktiva Saveta br. 1999/22/EC o držanju životinja u zoološkim vrtovima;
- Uredba br. 338/97 (EZ) za zaštitu vrsta divlje flore i faune regulisanjem njihovog prometa, sa izmenama i dopunama;
- Uredba br. 3254/91 (EEC) o zabrani upotrebe zamki u Zajednici i unošenja u Zajednicu krzna i proizvoda određenih vrsta divlje faune sa poreklom iz zemalja koje ih hvataju pomoću metoda hvatanja koje ne ispunjavaju međunarodne standarde humanog hvatanja;
- Uredba br. 995/2010 (EU) Evropskog parlamenta i Saveta koji definiše obaveze operatera koji prodaju drvo i proizvode od drveta na tržištu;
- Uredba br. 2173/2005 (EZ) o uspostavljanju šeme izdavanja FLEGT dozvola za uvoz drveta u Evropsku zajednicu;
- Uredba br. 348/81/EEC o zajedničkim pravilima za uvoz kitova i drugih proizvoda od kitova i amandmanima.

Tabela 4: Transpozicija direktiva EU-e u zakonodavstvo o zaštiti prirode

Br.	Naziv direktive	Godina ratifikacije	Svrha	Harmonizacija u nacionalnom zakonodavstvu (%)
1	Direktiva 2009/147/EC o očuvanju divljih ptica	Prvi put su ga usvojile države članice 1979. godine, to je deo najstariji zakon o prirodi u Evropskoj uniji	Direktiva pruža sveobuhvatan okvir za zaštitu, upravljanje i kontrolu svih divljih ptica koje se nalaze u EU. Direktiva nalaže državama članicama da preduzmu mere za održavanje populacije svih vrsta divljih ptica koje se nalaze u državi EU (član 2). Takve mere mogu uključivati održavanje i/ili ponovno stvaranje staništa za održavanje ove populacije ptica (član 3)	95%

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

2	Direktiva 1999/22/EC ZOO vrtovi se bave držanjem divljih životinja u zoološkim vrtovima	29 mart 1999	Ciljevi Direktive su zaštita divljih životinja i očuvanje biodiverziteta obezbeđivanjem usvajanja mera od strane država članica za licenciranje i inspekciju zooloških vrtova u zajednici, kako bi se ojačala uloga zooloških vrtova u očuvanju biodiverziteta.	80%
3	Direktiva 92/43/EEC za očuvanje prirodnih staništa i divlje flore i faune.	21 Maj 1992	Osnovna svrha Direktive o staništima je promovisanje očuvanja biodiverziteta, od država članica se zahteva da preduzmu mere za održavanje ili obnavljanje prirodnih staništa i divljih vrsta navedenih u aneksima Direktive sa povoljnim statusom očuvanja, uvodeći jaku zaštitu za ona naselja i vrste od evropskog značaja. U sprovođenju ovih mera, države članice moraju uzeti u obzir ekonomske, društvene i kulturne zahteve, kao i regionalne i lokalne karakteristike.	96%
4	Okvirna direktiva o vodama (2000/60/EC)	23 oktobar 2000	Održavanje „visokog ekološkog statusa“ vode tamo gde ona postoji, sprečavanje bilo kakvog pogoršanja postojećeg stanja voda i postizanje bar „dobrog statusa“ u odnosu na sve vode do 2015. godine.	48.8%
5	Direktiva 2004/35/EC o	Direktiva je usvojena u aprilu 2004. Ona se	Direktiva o odgovornosti za životnu sredinu ima	76%

	ekološkoj odgovornosti u vezi sa sprečavanjem i ublažavanjem štete po životnu sredinu (Direktiva o ekološkoj odgovornosti).	bavi samo štetama i štetnim događajima koji se dešavaju nakon roka za transpoziciju na nivou države članice, 30. aprila 2007. godine.	za cilj da učini da svi počinioci budu pravno i finansijski odgovorni za štetu nanесenu životnoj sredini (voda, zemljište i priroda).	
--	---	---	---	--

Važeći zakon je generalno transponovao glavne direktive EU u oblasti zaštite prirode. Pravni okvir nije usklađen sa Direktivom EZ 1999/22/EC u vezi sa držanjem divljih životinja u zoološkim vrtovima.

Preostale odredbe će se postepeno transponovati, u skladu sa napretkom Kosova ka članstvu u EU.

1.6. Poređenje sa drugim zemljama – Test regulatorne konkurentnosti:

Za potrebe ovog koncept dokumenta i ispitivanja mogućih opcija za rešavanje glavnog problema, analizirani su sistemi sledećih zemalja: Albanija, Severna Makedonija i Hrvatska.

a) Republika Albanija

Republika Albanija reguliše pitanje prirode Zakonom o zaštićenim područjima br. 81/2017 i Zakona o očuvanju biodiverziteta br. 9587/2006, kojim se uređuje sistem opšte zaštite i očuvanja prirode i njenih vrednosti.

Oblici upravljanja/menadžmenta zaštićenim područjima su: državni, privatni, opštinski i kombinovani. Za svaki oblik upravljanja/ menadžmenta i zaštite zaštićenog područja primenjuju se principi i pravila koja su utvrđena zakonom i podzakonskim aktima.

Inspeksijski nadzor zaštićenog područja vrši se preko inspektora šumarske policije u Zakonu o zaštićenim područjima i opisane su njegove dužnosti i odgovornosti. Zakonom o zaštiti životne sredine Albanije definisane su dužnosti i funkcije Inspektorata.

Imovine u zaštićenim područjima mogu biti državne i privatne. Privatno vlasništvo u zaštićenim područjima u interesu zaštite prirode i biodiverziteta uzima u obzir prethodnu saglasnost vlasnika. Kada su ova prirodna dobra privatna svojina, njima upravlja i koristi ih vlasnik ili pravni korisnik samo u skladu sa planom upravljanja prostorom i uz prethodnu saglasnost Uprave za zaštitu područja..

Zakonom o zaštićenim područjima definisano je „Pravo na naknadu štete privatnim vlasnicima čija je imovina uključena u teritoriju zaštićenog područja, stupanjem na snagu ovog zakona priznaje se pravo na njeno upravljanje i korišćenje, prema zahtevima plana upravljanja. U slučaju da vlasnik ne pristane, on uživa pravo da traži naknadu sa drugom površinom van područja ili eksproprijaciju za javni interes, u skladu sa važećom zakonskom regulativom“. U planiranju, očuvanju i korišćenju prirodnih resursa područja učestvuju privatni vlasnici čija su dobra uključena u zaštićenu ekološku zonu, kao i korisnici ovih dobara. Oni sarađuju sa administracijom područja i sprovode postavljena pravila, planove upravljanja i programe za održivi razvoj područja.

b) Republika Severna Makedonija

Republika Severna Makedonija reguliše pitanje prirode Zakonom o zaštiti prirode br. 63/16 dt. 01.04.2016.godine, kojim se uređuje sistem opšte zaštite i očuvanja prirode i njenih vrednosti.

Zabranjena je ekonomija sa šumskim ekosistemima u zaštićenim područjima. Upravljanje ekosistemima i šumskim staništima u zaštićenim područjima sprovodi se u skladu sa Programom upravljanja ekosistemima i šumskim staništima, koji je deo Plana upravljanja zaštićenim područjem. Za svaku kategoriju zaštićenog područja izrađuje se plan upravljanja, način upravljanja i aktivnosti koje su na tom području zabranjene.

Sticanje statusa međunarodne zaštite za teritorije ili prirodne retkosti, u skladu sa međunarodnim ugovorima koje je ratifikovala Republika Severna Makedonija.

Režim zaštite, prostorni plan zaštićenog područja, šta sadrži za svako područje.

Neposrednu zaštitu vrši čuvar zaštićenog područja.

Prava i obaveze nosioca prava korišćenja, odnosno vlasnika dobra u zaštićenom području, utvrđuju se aktom o proglašenju, kao i planom upravljanja zaštićenim područjem.

Upravljanje i zaštitu područja vrši javno preduzeće koje osniva Vlada Republike Severne Makedonije, u skladu sa zakonom. Subjekat koji upravlja zaštićenim područjem mora imati ljudske, administrativne, prostorne, tehničke i finansijske resurse.

Kriterijume, odnosno minimalne uslove koje mora da ispunjava subjekt upravljanja zaštićenim područjem u pogledu broja i opremljenosti ljudskim resursima i tehničkom opremom, neophodnom za efikasno upravljanje zaštićenim područjima, utvrđuje ministar koji vodi organ nadležne državne uprave za izvođenje radova iz oblasti zaštite prirode za svaku kategoriju zaštićenih područja.

Prava, obaveze, nadležnosti, ovlašćenja, izveštavanje, postupak nadzora, žalba na rešenje inspektora prirode uređuju se ovim zakonom.

c) Republika Hrvatska

Republika Hrvatska je pitanje prirode uredila Zakonom o zaštiti prirode, NN 80/13, 15/18 od 22.02.2018.

Osnovni dokumenti za zaštitu prirode su Strategija i Akcioni plan zaštite prirode. Upravne i stručne poslove zaštite prirode obavlja Ministarstvo, stručne poslove zaštite prirode obavlja Institut(Zavod).

Korišćenje prirodnih resursa vrši se na osnovu planova upravljanja prirodnim resursima, vodeći računa o očuvanju biodiverziteta, pejzažne raznovrsnosti i geodiverziteta.

Zaštićenim područjima upravljaju javne ustanove. Javne ustanove obavljaju delatnost zaštite, održavanja i unapređenja zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, obezbeđivanja netaknutog razvoja prirodnih procesa i održivog korišćenja prirode, resursima, vrše nadzor nad sprovođenjem uslova i mera zaštite prirode na području kojim upravljaju i učestvuju u prikupljanju podataka radi praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring).

Sredstva za rad javnih ustanova i izvođenje radova obezbeđuju se: državnim budžetom, iz prihoda od korišćenja zaštićenih delova prirode, prihoda od naknada i iz drugih izvora utvrđenih ovim zakonom i posebnim propisima.

Pitanja javne i privatne svojine na teritoriji Nacionalnog parka uređuju se odredbama posebnih zakona.

Poslovi i odgovornosti inspektora prirode regulisani su zakonom o zaštiti prirode. Inspekcija zaštite prirode je nadležna za nadzor nad sprovođenjem zakona o zaštiti prirode, a njene dužnosti i odgovornosti su definisane zakonom.

1.6.1. Analiza poređenja među zemljama

U ovom koncept dokumentu analizirali smo sisteme država koje zakonski regulišu pitanje zaštite prirode, država Albanija, Severna Makedonija i Hrvatska i zaključili smo da imamo dve kategorije pozitivnih i negativnih primera i to:

Kao što je slučaj sa Severnom Makedonijom, koja nije dobar primer u pogledu upravljanja i zaštite područja, koju vrši javno preduzeće osnovano od strane Vlade Republike Makedonije. Javno preduzeće kroz korišćenje zaštićenih područja obezbeđuje finansiranje javnog preduzeća. Na osnovu ovoga i uprkos činjenici da je svrha proglašenja zaštićenog područja zaštita prirodnih vrednosti, javno preduzeće ima sopstveno finansiranje iz zaštićenog područja.

Hrvatska je dobar primer, po pitanju upravljanja i zaštite površina, kojima upravljaju javne ustanove, a sredstva za rad javnih ustanova i izvođenje radova obezbeđuju: državni budžet, iz prihoda od korišćenja zaštićenih delova prirode, prihoda od naknada i drugih izvora utvrđenih ovim zakonom i posebnim propisima.

Nakon analize poređenja navedenih zemalja, Radna grupa preporučuje da je primjer koji bi bio najbliži Hrvatska.

Poglavlje 2: Svrha i ciljevi

2.1. Svrha

Koncept Dokument za zaštitu prirode ima za cilj stvaranje pravnog okvira za unapređenje zaštite biodiverziteta i prirodnih vrednosti.

2.2. Ciljevi

Strateški cilj

Strateški cilj ove politike je unapređenje zaštite prirode, biodiverziteta i održivog prostornog planiranja.

Posebni ciljevi:

- Pregled postojećih nacionalnih politika zaštite prirode, biodiverziteta i održivog prostornog planiranja.
- Harmonizacija zakonodavstva i drugih relevantnih politika.

Tabela 5: Relevantni ciljevi Vlade

Relevantan cilj	Naziv relevantnog planskog dokumenta (izvor)
P2. Unapređenje zaštite prirode, biodiverziteta i održivog prostornog planiranja, 2.1.4. Izrada idejnog dokumenta za oblast prirode	Plan NPR
<i>Acquis</i> Poglavlje 27 – Životna sredina, u okviru poglavlja Priroda u narativnom delu P NPSSSP	Nacionalni plan sprovođenja Sporazuma stabilizacije i pridruživanja (NPSSSP)
Stub 2. pod 2.3. Tretiranje prioriternih ekoloških izazova: Odražavanje ciljeva Zelene agende Zapadnog Balkana u implementaciji politika u oblasti životne sredine, 2.3.b.	Evropska reformska agenda (ERA 2)

Preduzimanje konkretnih mera za zaštitu biodiverziteta , posebno u nacionalnim parkovima, 2.3. b.1. Razvoj politika za zaštitu raznovrsnosti, posebno u nacionalnim parkovima, 2.3. b.1.2. Izmena-dopuna Zakona br.03/L-233 o zaštiti prirode	
Mera I. Smanjenje zagađenja životne sredine i očuvanje biodiverziteta	Program ekonomskih reformi (PER)

Poglavlje 3: Opcije

Radna grupa za izradu ovog koncept dokumenta razmatrala je tri opcije u cilju postizanja ciljeva definisanih u Glavi 3. Prva opcija je status kuo opcija, odnosno opcija bez promene. Druga opcija, unapređenje sprovođenja i izvršenja bez zakonskih izmena, što podrazumeva primenu postojećeg zakonskog okvira, planskih dokumenata, propisa i podzakonskih akata, stvorila bi uslove za uspešno upravljanje zaštitom prirode. Treća opcija je izrada novog Zakona o zaštiti prirode.

Poglavlje 3.1: Opcija bez promena

Prva status kuo opcija (bez promene) predviđa nastavak postojećeg stanja u oblasti zaštite prirode. Prema ovoj opciji, i dalje će biti problema u implementaciji zbog nepojašnjenja ovlašćenja za podelu međuinstitucionalnih odgovornosti.

To znači da će problemi koji su do sada postojali u ovom pravcu najverovatnije nastaviti da eskaliraju iste probleme sa većim degradacijama u prirodi, sa neodređenim ovlašćenjima za inspektore prirode, sa velikim brojem dozvola i licenci, sa nedefinisanim nadležnostima za šume, lov.

Poglavlje 3.2.: Opcija za poboljšanje implementacije i izvršenja

Druga opcija je poboljšanje postojećih politika i bolja implementacija i izvršenje važećeg zakonodavstva. Neizmena i dopuna Zakona br. 03/L-233, od 09.11.2010 za zaštitu prirode, od 2010 godine, a sa druge strane enormno povećanje degradacije prirode je ukazalo na probleme u njegovoj praktičnoj primeni, usvojeni su zakoni koji se odnose na ovu oblast i izmene zaštite prirode kao što su Zakon o prekršajima, Zakon o šumama, Zakon o lovstvu, Zakon o opštem upravnom postupku.

Svi ovi novi zakoni ili izmene postojećih zakona ukazale su na veliki broj uzroka koji jasno pokazuju da primena postojećeg Zakona u praksi predstavlja suštinske probleme. Alternativa da se ne učini ništa što bi dovelo do problema u primeni važećeg zakona doprinelo bi njegovoj punoj primeni. Nema osnovnih promena u oblasti zaštite prirode.

Stoga, kao zaključak, može se reći da opcija unapređenja implementacije postojećeg zakonskog okvira bez zakonskih promena može biti nedovoljna za poboljšanje postojećeg stanja u zemlji i otklanjanje glavnih problema koji su gore navedeni.

Poglavlje 3.3: Treća opcija je promena postojećeg zakonodavnog okvira

Treća opcija koja se razmatra je promena postojećeg zakonodavnog okvira. Ova opcija podrazumeva izradu novog zakona, koji bi regulisao rupe u zakonu na koje se naišlo i regulisao nove izazove koji su nastali kao rezultat nedavnih dešavanja. Time bi se ujedno i rešili problemi sa kojima se suočavaju svi akteri uključeni u oblast zaštite prirode.

Izradom novog zakona u oblasti zaštite prirode otklonile bi se sve one rupe i prepreke na koje se u praksi susrele tokom primene važećeg zakona.

Izradom novog zakona o zaštiti prirode doći će do usklađivanja sa direktivama EU kao što su: Direktiva br. 2009/147/EC o očuvanju divljih ptica; Direktiva Saveta br. 92/43/EEC od 21. maja 1992. za očuvanje prirodnih staništa, divlje flore i faune; Direktiva Saveta br. 1999/22/EC o držanju životinja u zoološkim vrtovima, Uredba br. 338/97 (EZ) za zaštitu vrsta divlje flore i faune regulisanjem njihovog prometa, sa izmenama i dopunama; Uredba br. 3254/91 (EEC) o zabrani upotrebe zamki u Zajednici i unošenja u Zajednicu krzna i proizvoda određenih vrsta divlje faune poreklom iz zemalja koje ih hvataju pomoću metoda hvatanja koje ne ispunjavaju međunarodne standarde humanog hvatanja; Uredba br. 995/2010 (EU) Evropskog parlamenta i Saveta koji definiše obaveze operatera koji prodaju drvo i proizvode od drveta na tržištu; Uredba br. 2173/2005 (EZ) o uspostavljanju šeme izdavanja FLEGT licenci za uvoz drveta u Evropsku zajednicu; i Uredbe br. 348/81/EEC o zajedničkim pravilima za uvoz kitova i drugih proizvoda od kitova i amandmanima.

Izradom novog zakona o zaštiti prirode biće razjašnjene zakonske odredbe za utvrživanje kompetencije inspektoru prirode, prava i obaveze, kao i postupci inspekcijskog nadzora. Nadležnosti će takođe biti usklađene između inspektorata na centralnom nivou i inspektorata na lokalnom nivou, kao i inspektorata na centralnom nivou i nadzornika prirode.

Izradom novog zakona biće upotpunjene i jasnije definisanje ovlašćenja inspektora u vršenju inspekcijskog nadzora zaštićenih područja, kao i pojašnjavanjem nekih ovlašćenja za upravljanje između opština i centralnog nivoa i upravljanje zaštićenim prirodnim područjima.

Odredbe koje se odnose na rokove za izdavanje dozvola i licenci za oblast prirode, prihvatanje zahteva i njihovo ispitivanje radi utvrđivanja da li zahtev na prvi pogled ispunjava uslove za opremu sa dozvolom ili licencom.

Za izdavanje dozvola i licenci što se tiče rokova od prijema zahteva do njegovog rešenja i do davanja odgovora primenjivaće se odredbe Zakona br.05/L-031 o opštem administrativnom postupku.

Pravni okvir za opremanje dozvolom za oblasti zaštite prirode će spojiti veliki broj dozvola i licenci, kao i utvrditi pravila i procedure za opremanje dozvolom ili licencom i definisati se kao:

- Dužnosti i odgovornosti odgovornog službenika ili komisije za izdavanje dozvola za oblast prirode
- Ustanova koja izdaje dozvolu
- Organ koji vrši nadzor, proveru
- Neophodna dokumenta za podnošenje zahteva
- Rok i mirovanje važenja dozvole.

Izradom novog zakona o zaštiti prirode biće razjašnjene zakonske odredbe za dodelu nadležnosti u gazdovanju i upravljanju šumama u zaštićenim područjima ili u nacionalnim parkovima. Ova oblast u sadašnjem zakonu, koji će biti izmenjen, imala je prazninu i dva značenja sa Zakonom o šumama Kosova. Dok je zakon o šumama na snazi 08/L-137 adresirao ovlašćenja za upravljanje šumama i šumskim zemljištem Agenciji za šumarstvo Kosova. Međutim, u zaštićenim područjima saglasnost za intervenciju daje uprava koja upravlja zaštićenim područjem.

Takođe, biće pojašnjene zakonske odredbe za davanje ovlašćenja za ograničavanje lova u zaštićenim područjima, kao i naknade štete prouzrokovane zaštićenim i strogo zaštićenim divljači. Prema važećem zakonu, članom 11. stav 4., lov kao privredna delatnost je zabranjen u zaštićenim područjima posebno u nacionalnom parku, pa ovu odredbu treba preneti u novi zakon o zaštiti prirode.

Za naknadu štete prouzrokovane zaštićenim divljim životinjama, nadležna institucija je Ministarstvo. Za ostale vrste koje su predmet lova primenjuju se odredbe zakona o lovu.

Izradom novog zakona o zaštiti prirode on će biti usklađen sa Zakonom o prekršajima, Krivičnim zakonikom, Zakonom o opštem upravnom postupku, Zakonom o Inspekciji životne sredine, voda, prirode, uređenja prostora i građenja.

Novi zakon će obuhvatiti i novi koncept. Rešenja zasnovana na prirodi, a to su radnje koje doprinose primeni normi i principa za očuvanje prirode, kroz prirodno prihvatljiva rešenja i ulaganja za tretiranje elementarnih nepogoda i klimatskih promena, pored drugih izazova.

Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja

Tokom analize uticaja koji će biti predstavljeni u slučaju izbora treće opcije, Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture imaće jasna ovlašćenja i odgovornosti i biće u skladu sa izmenom novih politika zaštite prirode prema Direktivama EU o prirodi. U tabeli 6 su predstavljeni uticaji opcije 3 kao preporuke koju je odabrala Radna grupa.

Tabela 6: Najznačajniji uticaji identifikovani za kategoriju uticaja

Kategorije uticaja	Identifikovani relevantni uticaji
Ekonomski uticaji	Preliminarna procena očekivanih uticaja ističe potencijalne koristi koje bi se postigle kroz zaštitu, očuvanje i održivo korišćenje prirodnih resursa. Smatra se da će nakon stupanja na snagu novog zakona biti moguće bolje upravljanje u zaštiti, očuvanju i održivom korišćenju prirodnih vrednosti, praćenju i inspekciji prirode.
Društveni uticaji	Očekuje se da društveni uticaji budu pozitivni u smislu otvaranja radnih mesta za stanovnike u blizini zaštićenih područja, u razvoju turizma, kroz tradicionalne aktivnosti područja..
Uticaji na životnu sredinu	Procena uticaja na životnu sredinu je neophodna da bi se uravnotežilo stvaranje otpada i efikasnost resursa tokom životnog ciklusa..
Uticaji na osnovna prava	Ova politika direktno utiče na ispunjavanje obaveza države u vezi sa obezbeđivanjem prava građana da žive u čistoj i bezbednoj životnoj sredini.
Rodni uticaj	Zaštita principa rodne ravnopravnosti.
Uticaji društvene jednakosti	Očekuje se da će društveni uticaji biti pozitivni u smislu otvaranja radnih mesta na lokalnom nivou, kao i poboljšanja uslova za zaštitu prirode.
Uticaji na mlade ljude	Ova politika neće imati direktan uticaj na mlade, posebno u kratkom roku. Tako će mladi, kao sledeća generacija, imati čistiju životnu sredinu i očuvanu prirodu za korišćenje za sport i rekreaciju..
Uticaj MSP-a	Očekuje se da će uticaj na MSP biti pozitivan, jer će se stvoriti nove mogućnosti za tradicionalne aktivnosti koje će zadovoljiti potrebe građana.

Najvažniji ekonomski uticaji identifikovani kod prve i druge opcije će nastaviti ovu situaciju ili sa manjim poboljšanjima, dok će kod treće opcije moguće dobiti koje bi se ostvarile kroz zaštitu, očuvanje i održivo korišćenje prirodnih resursa. Sa trećom opcijom biće moguće bolje upravljanje u zaštiti, očuvanju i održivom korišćenju prirodnih vrednosti, praćenju i inspekciji prirode.

Kod prve i druge opcije ovakva situacija će se nastaviti ili sa manjim poboljšanjima, dok se kod treće opcije očekuju pozitivni društveni uticaji u smislu otvaranja radnih mesta za stanovnike u blizini zaštićenih područja, u razvoju turizma, kroz tradicionalne aktivnosti ovog kraja.

Procena uticaja na životnu sredinu kod prve i druge opcije će nastaviti ovo stanje ili sa manjim poboljšanjima, dok će kod treće opcije uticati na poboljšanje stanja životne sredine. Ova politika direktno utiče na ispunjavanje obaveza države u vezi sa obezbeđivanjem prava građana da žive u čistoj i bezbednoj životnoj sredini.

Kod prve i druge opcije ovakva situacija će se nastaviti ili uz manje poboljšanja, dok će kod treće opcije zaštita principa rodne ravnopravnosti i stvaranje mogućnosti za razvoj tradicionalnog biznisa za žene. Očekuje se da će društveni uticaji biti pozitivni u smislu otvaranja radnih mesta na lokalnom nivou, kao i poboljšanja uslova za zaštitu prirode. Delatnost tradicionalne poljoprivrede, ekoturizma, organskih proizvoda i raznih brendova sireva, meda, kao i upotreba aromatičnog i lekovitog bilja.

Direktan uticaj na mlade, posebno kratkoročno, sa prvom i drugom opcijom, ovakva situacija će se nastaviti ili uz manje poboljšanja, dok će sa trećom opcijom mladi, kao sledeća generacija, imati čistiju životnu sredinu i očuvanu prirodu za korišćenje za sport i rekreaciju. Predviđa se da će uticaj na MSP biti pozitivan, jer će se stvoriti nove mogućnosti za tradicionalne aktivnosti koje će zadovoljiti potrebe građana.

4.1: Izazovi sa prikupljanjem podataka

Izazov sa prikupljanjem podataka nastao je pošto sadašnji zakon nema ek-post evaluaciju.

Međutim, imamo preporuku iz Izveštaja IFC-a za poboljšanje investicione klime na Kosovu od ukupnog broja dozvola, licenci i potvrda izdatih od strane Ministarstva na osnovu Zakona br. 03/L-233 o zaštiti prirode (ukupno 19 devetnaest) deo njih 10 (deset) može se spojiti u 4 (četiri) dozvole dok se jedna (1) dozvola ukida jer se smatra nepotrebnom.

Najveći izazov je nedostatak podataka o stanju prirode, podaci su stari i nedovoljni. Dakle, ovo stanje nedostatka tačnih podataka u vezi sa biodiverzitetom i ekosistemima na Kosovu predstavlja izazov u razvoju politika za zaštitu i očuvanje prirode.

Sistem prikupljanja i obrade podataka o stanju prirode je krhak i sa nedostatkom kadrova, uključujući i nedostatak obučenog kadra.

Mali broj osoblja za praćenje i evaluaciju, inspekciju, čuvare za prikupljanje i obradu podataka jedan je od najvećih izazova.

Radi se na uspostavljanju Informacionog sistema podataka koji bi uticao na poboljšanje stanja podataka o biodiverzitetu i ekosistemima.

Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije

Tokom izrade i nakon usvajanja zakona biće organizovani razni sastanci sa domaćim i međunarodnim institucijama, nacrti će biti objavljeni na komentare javnosti, a nakon usvajanja krenuće se sa promotivnom kampanjom i informisanjem javnosti.

Tabela 7: Rezime komunikacijskih i konsultativnih aktivnosti sprovedenih za koncept dokumenta

Proces konsultacija ima za cilj: <ul style="list-style-type: none"> - Obavješćavanje institucija na centralnom i lokalnom nivou kao i šire javnosti o procesu izrade koncept dokumenta za oblast zaštite prirode; - ispunjavanje obaveza u pogledu usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU; - Identifikacija strana koje će imati obaveze praćenja i izveštavanja podataka; - Transparentnost prilikom izrade Idejnog dokumenta za oblast zaštite prirode. 						
Glavna svrha	Ciljna grupa	Aktivitet	Komunikacija/ovaveštavanje	Indikativni rok	Potreban budžet	Odgovorno lice
Otvoren sastanak za sve zainteresovane strane	Sve zainteresovane strane	Javni sastanak	Komunikacija preko veb stranica i e-pošte.			Miradije Gërguri miradije.gerguri@rks-gov.net
Pismena javna konsultacija	Javne institucije (centralne i lokalne)	Objavljivanje konsultacija na portalu za javne konsultacije	Komunikacija putem veb stranice i e-pošte			

Poglavlje 6: Poređenje opcija

Jedna od opcija delovanja na putu napred u oblasti kojom se bavi ovaj koncept dokument je da se ne prave promene i na taj način održi trenutni status kvo. Međutim, ukoliko se ne izvrše izmene ili dopune važećeg Zakona o zaštiti prirode, ovaj zakon će i dalje imati problema u primeni zbog nejasne podele nadležnosti, s obzirom da svako ministarstvo ili institucija ima druge prioritete.

Izborom druge opcije, s jedne strane, ojačao bi se normativni okvir uspostavljen u zakonskim i podzakonskim aktima. S druge strane, bilo bi moguće raditi na poboljšanju implementacije postojećeg zakonskog i podzakonskog okvira koji je na snazi.

Ova opcija može da prilagodi delimičnu izmenu zakona tako da se isti donese, koliko je to moguće kroz izmene, u skladu sa pravnim tekovinama EU. U okviru ove opcije takođe je moguće izabrati poboljšanje samo podzakonskog okvira i to na nivou strategija.

U tom slučaju, minimalna poboljšanja bi se mogla napraviti kroz podzakonske akte. Međutim, treba napomenuti da u nekim slučajevima prostor za regulisanje kroz podzakonske akte nije dovoljan da bi se dublje bavila pitanjima koja se tiču ove oblasti jer, na osnovu principa podele vlasti, postoje zakonska ograničenja u meri u kojoj se mogu delegirati norme kroz podzakonske akte.

Prema trećoj opciji, trebalo bi da se usvoji novi Zakon o zaštiti prirode i time će se otkloniti sve postojeće prepreke i otvoriti put daljem razvoju zaštite prirode.

Ove odredbe utiču na usklađivanje sa Direktivama EU o prirodi i relevantnim zakonima. Ovaj zakon ima za cilj stvaranje pravnog okvira za poboljšanje upravljanja, praćenja i inspekcije prirode.

Identifikovana pitanja koje ovaj zakon treba da reguliše obuhvataju:

- Usklađivanje lokalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, koje se sastoji u transponovanju Direktiva EU, Direktive Saveta Evrope br. 92/43/EEC od 21. maja 1992. za očuvanje prirodnih staništa divlje flore i faune; Direktiva Saveta Evrope br. 79/409/EEC dopunjen Direktivom 2009/147/EC Evropskog parlamenta o očuvanju divljih ptica i Direktivom Saveta Evrope br. 1999/22/EC o držanju divljih životinja u zoološkim vrtovima.
- Stvaranje bolje pravne osnove i usklađenosti sa zahtevima koji proizilaze iz lokalnog zakonodavstva na snazi, uključujući: a) jasnu podelu institucionalnih odgovornosti u sprovođenju obaveza koje proizilaze iz ove politike, b) izricanje novčanih kazni i kazni i c) regulisanje žalbenog postupka.

Drugim rečima, treća opcija uspostavlja pravni okvir koji usklađuje lokalno zakonodavstvo sa akquis-em u oblasti zaštite prirode. To će uticati na ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz Zelene agende Zapadnog Balkana, zatim iz Sofijske deklaracije potpisane u novembru 2020. godine, kao i na doprinos Kosova Zelenom sporazumu za 2050. godinu. Shodno tome, Radna grupa preporučuje ovu opciju kao najpovoljnije za rešavanje zaštite prirode.

6.1: Planovi implementacije za različite opcije

Tabela 8: Plan implementacije za Opciju 3

Svrha politike	Transpozicija Direktiva EU: Direktiva Saveta Evrope br. 1999/22/EC o držanju divljih životinja u zoološkim vrtovima							Očekivani iznos troškova	
Strateški cilj	Stvaranje zakonskog okvira za unapređenje zaštite prirode, biodiverziteta i održivog prostornog planiranja								
	Proizvod, delatnost, godina i odgovorna organizacija/odeljenje								
Specifični cilj 1 Izrada primarnih i podzakonskih akata za zaštitu prirode	Proizvod 1.1 Izrada novog Zakona o zaštiti prirode		1Godina	2 Godina	3 Godina	4 Godina	5Godin ^a	Odgovorna institucija/odeljenje	
		Aktivnost 1.1.1 Osnivanje Radne grupe	X					MŽSPPI	
		Aktivnost 1.1.2 Izrada nacrtu novog zakona	X					MŽSPPI	
		Aktivnost 1.1.3 Odobrenje		X				MŽSPPI	
Specifični cilj 2 Izrada podzakonskih akata	Proizvod 1.2.1. Osnovane radne grupe	Donošenje podzakonskih akata	1Godina	2 Godina X	3 Godina X	4 Godina	5Godin ^a	Odgovorna institucija/odeljenje	
		Aktivnost 1.2.1 Osnivanje Radne grupe		X	X			MŽSPPI	
	Proizvod 1.2.2. Izrađeni i usvojeni podzakonski akti	Aktivnost 1.2.2 Izrada i usvajanje nacrtu podzakonskih akata		X	X			MŽSPPI	

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

Specifični cilj 3 Povećanje kapaciteta odgovornih institucija	Proizvod 3.1. Održana obuka	Aktivnost 3.1. Obuka relevantnih službenika u različitim oblastima koje proizilaze iz novog Zakona	1Godina	2 Godina X	3 Godina X	4 Godina X	5Godin. X	Odgovorna institucija/od eljenje	
--	--------------------------------	---	---------	---------------	---------------	---------------	--------------	----------------------------------	--

6.2: Tabela poređenja sa sve tri opcije

[Dajte kratak narativni pregled tri opcije. Takođe predstavite izabranu opciju i glavne razloge zašto je izabrana.]

Tabela 9: Poređenje opcija

Metoda poređenja:			
Relevantni pozitivni uticaji	Opcija 1: Bez promene	Opcija 2: Poboljšajte implementaciju i izvršenje	Opcija 3: Novi zakon o zaštiti prirode
Ekonomski uticaji	Eskalacija degradacije prirode, sa oštećenjem privrede.	Nastaviće se sa degradacijom u prirodi, sa negativnim uticajem na ekonomiju.	Preliminarna procena očekivanih uticaja ističe potencijalne koristi koje bi se postigle kroz zaštitu, očuvanje i održivo korišćenje prirode. Smatra se da će nakon stupanja na snagu novog zakona biti moguće unapređenje zaštite prirode.
Društveni uticaji	Eskalacija degradacije prirode, uz smanjenje otvaranja radnih mesta.	Nastaviće se sa degradacijama u prirodi, sa negativnim društvenim uticajem.	Očekuje se da će društveni uticaji biti pozitivni u smislu otvaranja radnih mesta na lokalnom nivou, kao i poboljšanja uslova za zaštitu prirode.
Procena uticaja na životnu sredinu	Eskalacija degradacije prirode.	Nastaviće se sa degradacijom u prirodi, sa negativnim	Procena uticaja na životnu sredinu je neophodna da bi se uravnotežilo stvaranje otpada i efikasnost resursa tokom životnog ciklusa.

		uticajem na životnu sredinu.							
Uticaj na MSP	Eskalacija degradacije prirode, sa oštećenjem MSP.	Nastaviće se sa degradacijama u prirodi, sa negativnim uticajem na MSP.			Očekuje se da će uticaj na MSP biti pozitivan, jer će se stvoriti nove mogućnosti za tradicionalne aktivnosti koje će zadovoljiti potrebe građana.				
Relevantni troškovi									
Procena očekivanog uticaja na budžet	1Godina	2 Godina	3 Godina	1Godina	2 Godina	3 Godina	1Godina	2 Godina	3 Godina
Zaključak									

Poglavlje 7: Zaključci i naredni koraci

Osnovni cilj ovog koncept dokumenta je da se predloži novi Zakon o zaštiti prirode, kako bi se što efikasnije unapredio cilj implementacije za postizanje ciljeva planiranih NPR-a 2023-2025.

Neusklađenost važećeg zakona sa drugim zakonima, uzrokovana nejasnim definisanjem zakonskih ovlašćenja među institucijama i nedostatkom kapaciteta, dovela je do nepotpune implementacije važećih odredaba Zakona o zaštiti prirode i degradacije prirode.

Stoga, treća opcija uspostavlja pravni okvir koji usklađuje lokalno zakonodavstvo sa *acquis-em* u oblasti zaštite prirode. To će uticati na ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz Zelene agende Zapadnog Balkana, zatim iz Sofijske deklaracije potpisane u novembru 2020. godine, kao i na doprinos Kosova Zelenom sporazumu za 2050. godinu. Shodno tome, Radna grupa preporučuje ovu opciju kao najpovoljnije za rešavanje zaštite prirode

Na osnovu ovih analiza, ukazuje se na potrebu izrade novog Zakona o zaštiti prirode i izrade novih politika u cilju zaštite prirode.

Poglavlje 7.1: Odredbe za praćenje i evaluaciju

I u sadašnjem zakonu o zaštiti prirode regulisani su oblici upravnog i stručnog nadzora zaštite prirode koje sprovodi Ministarstvo, pored onih poslova koji su, prema važećem zakonu, povereni nadležnom organu upravljanja, Instituciji ili opštini. Ove odredbe će se preneti i u novi zakon o zaštiti prirode, čija se izrada očekuje.

Aneks 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja??		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili uticaj na troškove	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta¹	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?	x				
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li će to uticati na nivo plaćanja?		x			
	Da li će to uticati na lakoću pronalaženja posla?		x			
Poslovanje	Da li će to uticati na pristup poslovnim finansijama?		x			
	Da li će određeni proizvodi biti povučeni sa tržišta?		x			
	Da li će određeni proizvodi biti dozvoljeni na tržištu?	x				
	Da li će preduzeća biti prinuđena da se zatvore?		x			
	Da li će biti stvorena nova preduzeća?		x			
Administrativni teret	Da li će preduzeća biti prinuđena da ispunjavaju obaveze pružanja novih informacija?	x		u	u	u
	Da li su obaveze pružanja informacija za preduzeća pojednostavljene?	x				
Trgovina	Da li se očekuje da će se trenutni uvozni tokovi promeniti?		x			

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

	Da li se očekuje da će se trenutni izvozni tokovi promeniti?		x			
Transport	Da li će to uticati na način na koji se prevoze putnici i/ili roba?		x			
	Da li će biti razlike u vremenu potrebnom za prevoz putnika i/ili robe?		x			
Investicije	Da li se od kompanija očekuje da investiraju u nove aktivnosti?	x		u	u	u
	Da li se od kompanija očekuje da otkazu ili odlože investicije?		x			
	Hoće li se povećati ulaganja iz dijaspore?	x				
	Hoće li se smanjiti ulaganja iz dijaspore?		x			
	Da li će se direktne strane investicije povećati?	x		u	u	u
	Da li će se direktne strane investicije smanjiti?		x			
Konkurentnost	Da li će porasti cena poslovnih proizvoda, poput struje?		x			
	Da li će se cena poslovnih inputa, poput električne energije, smanjiti?		x			
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanje biti promovisani?	x		u	u	u
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanje biti ometani?		x			
Uticaj na MSP	Da li su pogođena preduzeća uglavnom MSP?	x				
Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj roba i usluga dostupnih preduzećima ili potrošačima?	x				
	Da li će se smanjiti broj dobara i usluga dostupnih preduzećima ili potrošačima??		x			
	Da li će porasti cene postojećih roba i usluga?		x			
	Da li će se cene postojećih dobara i usluga smanjiti?		x			

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

Regionalni ekonomski uticaji	Da li će neki određeni poslovni sektor biti pogođen?	x				
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?		x			
Opšti ekonomski razvoj	Da li će to uticati na budući ekonomski rast?	x		l	l	u
	Da li bi to moglo da utiče na stopu inflacije?		x			

Aneks 2: Obrazac za procenu društvenih uticaja

Kategorija društvenih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca Visok/nizak	Očekivana korist ili uticaj na troškove Visok/nizak	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ²	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?	x				
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li su radna mesta u određenom poslovnom sektoru pogođena?	x				
	Da li će biti uticaja na nivo plaćanja?	x				
	Da li će to uticati na lakše pronalaženje posla?	x				
Regionalni društveni uticaji	Da li su društveni uticaji koncentrisani u određenom regionu ili gradu?		x			
Uslovi rada	Da li su ugrožena radnička prava?		x			
	Da li su predviđeni ili ukinuti standardi za rad u opasnim uslovima?		x			

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

	Da li će to uticati na način razvoja socijalnog dijaloga između zaposlenih i poslodavaca?		x			
Socijalna uključenost	Da li će to uticati na siromaštvo?	x		u	u	u
	Da li je ugrožen pristup šemama socijalne zaštite?	x				
	Da li će se promeniti cena osnovnih dobara i usluga?	x				
	Da li će to uticati na finansiranje ili organizaciju šema socijalne zaštite?		x			
Obrazovanje	Da li će to uticati na osnovno obrazovanje?	x				
	Da li će to uticati na srednje obrazovanje?	x				
	Da li će to uticati na visoko obrazovanje?	x				
	Da li će biti uticaja na stručno obrazovanje?	x				
	Da li će to uticati na obrazovanje radnika i doživotno učenje?	x				
	Da li će to uticati na organizaciju ili strukturu obrazovnog sistema?	x				
	Da li će to uticati na akademske slobode i samoupravu?	x				
Kultura	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?	x				
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?		x			
	Da li opcija utiče na mogućnosti da ljudi imaju koristi od kulturnih aktivnosti ili učestvuju u njima?	x				
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturnog nasleđa?	x		u	l	u

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

Upravljanje	Da li opcija utiče na sposobnost građana da učestvuju u demokratskom procesu?	x		l	u	u
	Da li se svi tretiraju jednako?	x				
	Da li će javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima?	x		l	u	u
	Da li opcija utiče na način rada političkih partija?		x			
	Hoće li biti uticaja na civilno društvo?	x				
Javno zdravlje i bezbednost ³	Da li će to uticati na živote ljudi, kao što su očekivani životni vek ili stope smrtnosti?	x		l	l	u
	Da li će to uticati na kvalitet hrane?	x		l	l	u
	Da li će se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih supstanci?		x	u	l	u
	Da li će biti uticaja na zdravlje usled promena nivoa buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemljišta?	x		l	l	u
	Da li će biti posledica po zdravlje usled promena u upotrebi energije?	x		u	u	u
	Da li će biti posledica po zdravlje usled promena u odlaganju otpada?	x		l	l	u
	Da li će biti uticaja na životni stil ljudi, kao što je nivo interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola?		x			
	Da li postoje određene grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od		x			

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

	drugih (definisani faktorima kao što su starost, pol, invaliditet, društvena grupa ili region)?					
Kriminal i bezbednost	Da li to utiče na verovatnoću da će kriminalci biti uhvaćeni?		x			
	Da li kriminal utiče na potencijalni profit?		x			
	Da li to utiče na nivoe korupcije?		x			
	Da li je pogođen kapacitet implementacije vrste?		x	1	1	u

Aneks 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	A pritet će ndodhë ky ndikim?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili uticaj na troškove	Željeni nivo analize
		D a	Ne	Visok/nizak	Visok/nizak	
Održiva klima i životna sredina	Da li će to uticati na emisiju gasova staklene bašte (ugljen-dioksid, metan, itd.)?	x		1	1	u
	Da li će to uticati na potrošnju goriva?	x		u	1	u
	Da li će se raznolikost resursa koji se koriste za proizvodnju energije promeniti?	x				
	Da li će biti razlike u ceni za ekološki prihvatljive proizvode?		x			
	Da li će određene aktivnosti postati manje zagađujuće?	x		1	1	u
Kvalitet vazduha	Da li će to uticati na emisiju zagađujućih materija?	x		1	1	u
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatke vode?	x		1	1	u

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?	x		l	l	u
	Da li opcija utiče na izvore vode za piće?		x	l	l	u
Kvalitet zemljišta i korišćenje zemljišta	Da li će biti uticaja na kvalitet zemljišta (u vezi sa zakiseljavanjem, zagađenjem, upotrebom pesticida ili herbicida)?	x		l	l	u
	Da li će uticati na eroziju zemljišta?		x	l	l	u
	Hoće li zemljište biti izgubljeno (gradnjom itd.)?		x	U	u	u
	Da li će se zemljište dobiti (dekontaminacijom, itd.)?		x			
	Da li će biti promena u korišćenju zemljišta (npr. sa korišćenja šuma na poljoprivrednu ili urbanu upotrebu)?		x	U	u	u
Otpad i reciklaža	Da li će se količina generisanog otpada promeniti?	x		l	l	u
	Da li će se promeniti načini na koje se postupa sa otpadom?	x		l	l	u
	Da li će biti uticaja na mogućnosti za reciklažu otpada?	x		l	u	u
Korišćenje resursa	Da li opcija utiče na korišćenje obnovljivih izvora (riblji fond, hidroelektrane, solarna energija, itd.)?	x		U	u	u
	Da li opcija utiče na korišćenje neobnovljivih resursa (podzemne vode, minerali, ugalj, itd.)?		x	U	u	u
Stepen opasnosti po životnu sredinu	Da li će to uticati na verovatnoću opasnosti, kao što su požari, eksplozije ili nesreće?		x	U	u	u
	Da li će to uticati na spremnost za prirodne katastrofe?		x	l	l	u

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

	Da li je zaštita društva pogođena elementarnim nepogodama?		x	U	u	u
Biodiverzitet, flora i fauna	Da li će biti uticaja na zaštićene ili ugrožene vrste ili područja u kojima žive?	x		l	l	u
	Da li će to uticati na veličinu ili veze između prirodnih područja?	x		l	l	u
	Da li će biti uticaja na broj vrsta na datom području?	x		U	u	u
Blagostanje životinja	Da li će to uticati na tretman životinja?	x		l	l	u
	Da li će zdravlje životinja biti pogođeno?	x		l	l	u
	Da li će to uticati na kvalitet i bezbednost stočne hrane?	x		l	l	u

Aneks 4: Obrazac za procenu uticaja osnovnih prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja? i cena uticaja Željeni nivo analize		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca Visok/nizak	Očekivana korist ili cena uticaja Visok/nizak	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, nije li to pravo čoveka na život ili integritet??	x		l	l	u
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaca?	x				
	Da li opcija utiče na pravo osobe na privatnost?	x				
	Da li opcija utiče na pravo na sklapanje braka ili stvaranje porodice?		x			

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodica?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu misli, savesti ili veroispovesti?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		x			
Lični podaci	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?		x	U	u	u
	Da li su prava pojedinca na pristup, ispravku i prigovor zagarantovana?	x		U	U	u
	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?		x			
Azil	Da li ova opcija utiče na pravo na azil?		x			
Imovinska prava	Da li će to uticati na imovinska prava?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		x			
Jednak tretman ⁴	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?	x				
	Da li je verovatno da će određene grupe biti oštećene direktno ili indirektno diskriminacijom (npr. bilo kakva diskriminacija na osnovu pola, rase, boje kože,		x			

KONCEPT DOKUMENT O OBLASTI ZAŠTITE PRIRODE

	etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, starosti ili seksualne orijentacije)?					
	Da li opcija utiče na prava osoba sa invaliditetom?		x			
Prava deteta	Da li opcija utiče na prava dece?		x	U	u	u
Dobra administracija	Da li će administrativne procedure postati komplikovanije?		x	U	u	u
	Da li se utiče na način na koji administracija donosi odluke (transparentnost, proceduralni rok, pravo na pristup dosijeu, itd.)?		x	L	l	u
	O krivičnom pravu i propisanim kaznama: da li su ugrožena prava okrivljenog?		x			
	Da li je ugrožen pristup pravdi?		X	l	l	u